Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 16ης Ιουλίου 2020*

«Προδικαστική παραπομπή – Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις – Κανονισμός (ΕΕ) 650/2012 – Πεδίο εφαρμογής – Έννοια του όρου “κληρονομική διαδοχή που έχει διασυνοριακές επιπτώσεις” – Έννοια του όρου “συνήθης διαμονή του θανόντος” – Άρθρο 3, παράγραφος 2 – Έννοια του όρου “δικαστήριο” – Υπαγωγή των συμβολαιογράφων στους κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας – Άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχεία ζ′ και θ′ – Έννοιες των όρων “απόφαση” και “δημόσιο έγγραφο” – Άρθρα 5, 7 και 22 – Συμφωνία παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας και επιλογής του εφαρμοστέου στην κληρονομική διαδοχή δικαίου – Άρθρο 83, παράγραφοι 2 και 4 – Μεταβατικές διατάξεις»

Στην υπόθεση C-80/19,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Ανώτατο Δικαστήριο της Λιθουανίας) με απόφαση της 17ης Ιανουαρίου 2019, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 4 Φεβρουαρίου 2019, στο πλαίσιο ένδικης διαδικασίας την οποία κίνησε ο

E. E.

παρισταμένων των:

Kauno miesto 4-ojo Notaro Biuro notarė Virginija Jarienė,

K.-D. E.,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J.-C. Bonichot, πρόεδρο τμήματος, M. Safjan, L. Bay Larsen, C. Toader (εισηγήτρια) και N. Jääskinen, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Campos Sánchez-Bordona

γραμματέας: C. Strömholm, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ’ ακροατηρίου συζητήσεως της 16ης Ιανουαρίου 2020,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η Λιθουανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις V. Kazlauskaitė-Švenčionienė και V. Vasiliauskienė, καθώς και από τον K. Dieninis,

* Γλώσσα διαδικασίας: η λιθουανική.

– η Τσεχική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Smolek και J. Vláčil, καθώς και από την A. Kasalická,

– η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους S. Jiménez García και J. Rodríguez de la Rúa Puig, καθώς και από την S. Centeno Huerta,

– η Ουγγρική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Z. Fehér και D. R. Gesztelyi,

– η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την J. Schmoll και τον G. Hesse,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους M. Wilderspin και S. L. Kalėda,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 26ης Μαρτίου 2020,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχεία ζ ′ και θ′, και παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, των άρθρων 4, 5, 7, 22 και 59, καθώς και του πεδίου εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 650/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Ιουλίου 2012, σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, την αποδοχή και εκτέλεση δημόσιων εγγράφων στον τομέα της κληρονομικής διαδοχής και την καθιέρωση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου (ΕΕ 2012, L 201, σ. 107 και διορθωτικά ΕΕ 2012, L 344, σ. 3. και ΕΕ 2013, L 60, σ. 140,).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαδικασίας που κίνησε ο E. E. για την έκδοση πιστοποιητικού κληρονομικών δικαιωμάτων από συμβολαιογράφο εδρεύουσα στο Κάουνας (Λιθουανία), κατόπιν του θανάτου της μητέρας του στη Γερμανία.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 1, 7, 20, 22 έως 24, 29, 32, 37, 39, 59, 61 και 67 του κανονισμού 650/2012 έχουν ως εξής:

«(1) Η Ένωση έχει θέσει ως στόχο τη διατήρηση και την ανάπτυξη ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, εντός του οποίου εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων. Για την προοδευτική δημιουργία αυτού του χώρου, η Ένωση θα πρέπει να θεσπίσει μέτρα στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις που έχουν διασυνοριακές επιπτώσεις, ειδικότερα εφόσον είναι αναγκαίο για την καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

[…]

(7) Θα πρέπει να διευκολυνθεί η ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς μέσω της εξάλειψης των εμποδίων για την ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών, οι οποίοι αντιμετωπίζουν σήμερα δυσκολίες στην προσπάθειά τους να ασκήσουν τα δικαιώματά τους στο πλαίσιο μιας κληρονομικής διαδοχής που έχει διασυνοριακές επιπτώσεις. […]

[…]

(20) Ο παρών κανονισμός θα πρέπει να σέβεται τα διάφορα καθεστώτα που διέπουν θέματα κληρονομικής διαδοχής και τα οποία ισχύουν στα κράτη μέλη. Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, στον όρο "δικαστήριο" θα πρέπει συνεπώς να δοθεί ευρεία έννοια έτσι ώστε να καλύπτει όχι μόνο τα δικαστήρια κατά κυριολεξία, που ασκούν δικαστικά καθήκοντα, αλλά και τους συμβολαιογράφους ή τα γραφεία μητρώων που ασκούν σε ορισμένα κράτη μέλη δικαστικά καθήκοντα σε υποθέσεις κληρονομικής διαδοχής κατά τον ίδιο τρόπο με τα δικαστήρια, καθώς και τους συμβολαιογράφους και επαγγελματίες του νομικού κλάδου, οι οποίοι σε ορισμένα κράτη μέλη ασκούν δικαστικά καθήκοντα για μια συγκεκριμένη κληρονομική διαδοχή κατ' ανάθεση εξουσιών από δικαστήριο. Όλα τα δικαστήρια, όπως ορίζονται στον παρόντα κανονισμό, θα πρέπει να δεσμεύονται από τους κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό. Αντίθετα, ο όρος "δικαστήριο" δεν θα πρέπει να καλύπτει μη δικαστικές αρχές κράτους μέλους που έχουν εξουσιοδοτηθεί δυνάμει του εθνικού δικαίου να επιλαμβάνονται υποθέσεων κληρονομικής διαδοχής, όπως είναι οι συμβολαιογράφοι στα περισσότερα κράτη μέλη, εφόσον, κατά τη συνήθη πρακτική, δεν ασκούν δικαστικά καθήκοντα.

[…]

(22) Οι πράξεις που εκδίδονται από συμβολαιογράφους σε θέματα κληρονομικής διαδοχής στα κράτη μέλη θα πρέπει να κυκλοφορούν δυνάμει του παρόντος κανονισμού. Όταν οι συμβολαιογράφοι ασκούν δικαστικά καθήκοντα δεσμεύονται από τους κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας και οι αποφάσεις που εκδίδουν θα πρέπει να κυκλοφορούν σύμφωνα με τις διατάξεις για την αναγνώριση, την εκτελεστότητα και την εκτέλεση των αποφάσεων. Όταν οι συμβολαιογράφοι δεν ασκούν δικαστικά καθήκοντα δεν δεσμεύονται από τους κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας και τα δημόσια έγγραφα που εκδίδουν θα πρέπει να κυκλοφορούν σύμφωνα με τις διατάξεις περί δημόσιων εγγράφων.

(23) Λαμβανομένης υπόψη της αυξανόμενης κινητικότητας των πολιτών και προκειμένου να διασφαλιστεί η ορθή απονομή της δικαιοσύνης στην Ένωση και η ύπαρξη ουσιαστικού συνδετικού στοιχείου μεταξύ της εκάστοτε κληρονομικής διαδοχής και του κράτους μέλους όπου ασκείται η διεθνής δικαιοδοσία, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να ορίζει ως γενικό συνδετικό παράγοντα για τον προσδιορισμό τόσο της διεθνούς δικαιοδοσίας όσο και του εφαρμοστέου δικαίου τη συνήθη διαμονή του κληρονομουμένου κατά το χρόνο του θανάτου. Για να προσδιορίσει τη συνήθη διαμονή, η αρχή που επιλαμβάνεται της κληρονομικής διαδοχής θα πρέπει να προβεί σε συνολική εκτίμηση των περιστάσεων του βίου του κληρονομουμένου κατά τη διάρκεια των ετών που προηγούνται του θανάτου και κατά το χρόνο του θανάτου, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα σχετικά πραγματικά στοιχεία, ιδίως τη διάρκεια και την κανονικότητα της παρουσίας του κληρονομουμένου στο συγκεκριμένο κράτος καθώς και τις συνθήκες και τους λόγους της παρουσίας αυτής. Η κατ' αυτόν τον τρόπο προσδιοριζόμενη συνήθης διαμονή θα πρέπει να μαρτυρεί στενό και σταθερό δεσμό με το συγκεκριμένο κράτος, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών στόχων του παρόντος κανονισμού.

(24) Σε ορισμένες περιπτώσεις, ο καθορισμός της συνήθους διαμονής του κληρονομουμένου θα μπορούσε να αποδειχθεί περίπλοκος. Τέτοια περίπτωση μπορεί να προκύψει ιδίως όταν ο κληρονομούμενος είχε μεταβεί για επαγγελματικούς ή οικονομικούς λόγους στο εξωτερικό για να ζήσει και να εργασθεί εκεί, ενίοτε για πολύ καιρό, αλλά είχε διατηρήσει στενή και σταθερή σχέση με το κράτος καταγωγής του. Στην περίπτωση αυτή, θα μπορεί να θεωρηθεί ότι ο κληρονομούμενος, ανάλογα με τις περιστάσεις, διατηρούσε ακόμα τη συνήθη διαμονή του στο κράτος καταγωγής του, στο οποίο βρισκόταν το επίκεντρο της οικογενειακής και κοινωνικής του ζωής. Μπορεί να προκύψουν άλλες πολύπλοκες περιπτώσεις κατά τις οποίες ο κληρονομούμενος ζούσε εκ περιτροπής σε περισσότερα κράτη ή ακόμη ταξίδευε από κράτος σε κράτος χωρίς μόνιμη εγκατάσταση σε κάποιο εξ αυτών. Εάν ο κληρονομούμενος ήταν υπήκοος ενός από τα

κράτη αυτά ή διατηρούσε όλα τα κύρια περιουσιακά του στοιχεία σε ένα από αυτά τα κράτη, η ιθαγένεια ή ο τόπος των περιουσιακών στοιχείων θα μπορεί να αποτελέσει ειδικό παράγοντα κατά τη συνολική εκτίμηση όλων των πραγματικών περιστάσεων.

[…]

(29) Σε περίπτωση που το δικαστήριο επιλαμβάνεται αυτεπαγγέλτως της κληρονομικής διαδοχής, όπως συμβαίνει σε ορισμένα κράτη μέλη, θα πρέπει να περατώσει τη διαδικασία εφόσον οι διάδικοι συμφωνούν να επιλύσουν εξωδικαστικά την κληρονομική διαδοχή με φιλικό διακανονισμό στο κράτος μέλος το δίκαιο του οποίου επελέγη. Σε περίπτωση που το δικαστήριο δεν επιλαμβάνεται αυτεπαγγέλτως της κληρονομικής διαδοχής, ο παρών κανονισμός δεν θα πρέπει να εμποδίζει τους διάδικους να επιλύσουν εξωδικαστικά την κληρονομική διαδοχή με φιλικό διακανονισμό ενώπιον συμβολαιογράφου σε κράτος μέλος της επιλογής τους, εφόσον αυτό είναι δυνατόν σύμφωνα με το δίκαιο του εν λόγω κράτους μέλους. Αυτό θα πρέπει να ισχύει ακόμη και όταν το εφαρμοστέο δίκαιο που διέπει την κληρονομική διαδοχή δεν είναι το δίκαιο του εν λόγω κράτους μέλους.

[…]

(32) Για λόγους διευκόλυνσης των κληρονόμων και κληροδόχων που έχουν τη συνήθη διαμονή τους σε άλλο κράτος μέλος από εκείνο στο οποίο εξετάζεται ή πρόκειται να εξεταστεί η κληρονομική διαδοχή, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να επιτρέπει σε οποιονδήποτε έχει δικαίωμα δυνάμει του εφαρμοστέου στην κληρονομική διαδοχή δικαίου να προβαίνει σε δήλωση περί αποδοχής ή αποποίησης της κληρονομιάς ή κληροδοσίας ή νόμιμης μοίρας ή περί του περιορισμού της ευθύνης του για τα χρέη της κληρονομίας, να προβαίνει σε τέτοιες δηλώσεις με τον τύπο που προβλέπει εν προκειμένω το δίκαιο του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής του ενώπιον των δικαστηρίων του εν λόγω κράτους μέλους. Αυτό δεν θα πρέπει να εμποδίζει τη δυνατότητα να γίνονται οι δηλώσεις αυτές ενώπιον άλλων αρχών του εν λόγω κράτους μέλους που είναι αρμόδιες να δέχονται δηλώσεις δυνάμει του εθνικού δικαίου. Τα πρόσωπα που επιλέγουν να αξιοποιήσουν τη δυνατότητα να προβούν σε δηλώσεις στο κράτος μέλος της συνήθους διαμονής τους θα πρέπει να ενημερώνουν τα ίδια το δικαστήριο ή την αρχή που επιλαμβάνεται ή θα επιληφθεί της διαδοχής σχετικά με την ύπαρξη αυτών των δηλώσεων, εντός οποιασδήποτε προθεσμίας προβλέπεται από το εφαρμοστέο στην κληρονομική διαδοχή δίκαιο.

[…]

(37) Για να είναι δυνατό για τους πολίτες να αξιοποιήσουν, υπό συνθήκες πλήρους ασφάλειας δικαίου, τα πλεονεκτήματα που προσφέρει η εσωτερική αγορά, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να τους επιτρέπει να γνωρίζουν εκ των προτέρων το δίκαιο που θα εφαρμοσθεί στην κληρονομική τους διαδοχή. Θα πρέπει να θεσπιστούν εναρμονισμένοι κανόνες περί σύγκρουσης δικαίων προς αποφυγήν αντιφατικών αποτελεσμάτων. Ο κύριος κανόνας θα πρέπει να διασφαλίζει ότι η κληρονομική διαδοχή θα διέπεται από ένα δίκαιο που να μπορεί να προβλεφθεί και με το οποίο συνδέεται στενά. Για λόγους ασφάλειας δικαίου και προς αποφυγή κατάτμησης της κληρονομίας, το εν λόγω δίκαιο θα πρέπει να διέπει το σύνολο της κληρονομίας, δηλαδή όλα τα περιουσιακά στοιχεία που αποτελούν μέρος της περιουσίας, ανεξάρτητα από τη φύση τους και από το εάν αυτά βρίσκονται σε άλλο κράτος μέλος ή σε τρίτο κράτος.

[…]

(39) Η επιλογή του δικαίου θα πρέπει να γίνεται ρητώς με δήλωση υπό μορφή διάταξης τελευταίας βουλήσεως ή να προκύπτει με σαφήνεια από τη διατύπωση τέτοιας διάταξης. Η επιλογή του δικαίου θα μπορούσε να θεωρείται ότι προκύπτει σαφώς από διάταξη τελευταίας βούλησης

εφόσον, για παράδειγμα, ο κληρονομούμενος στη διάταξή του αναφέρεται ρητώς σε συγκεκριμένα άρθρα του δικαίου του κράτους της ιθαγενείας του ή αναφέρει με άλλον τρόπο ρητώς το δίκαιο αυτό.

[…]

(59) Υπό το φως του γενικού στόχου του παρόντος κανονισμού, ο οποίος συνίσταται στην αμοιβαία αναγνώριση των αποφάσεων που εκδίδονται στα κράτη μέλη σε υποθέσεις κληρονομικής διαδοχής, ανεξάρτητα από το κατά πόσον αυτές οι αποφάσεις εκδόθηκαν με την αμφισβητούμενη ή την εκούσια δικαιοδοσία, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να προβλέπει κανόνες σχετικά με την αναγνώριση, την εκτελεστότητα και την εκτέλεση των αποφάσεων, παρεμφερείς με εκείνους άλλων νομικών πράξεων της Ένωσης στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις.

[…]

(61) Τα δημόσια έγγραφα θα πρέπει να έχουν την ίδια αποδεικτική ισχύ σε άλλο κράτος μέλος με αυτή που έχουν στο κράτος μέλος προέλευσης ή την πλέον παρόμοια ισχύ. Κατά τον προσδιορισμό της αποδεικτικής ισχύος ενός δημόσιου εγγράφου σε άλλο κράτος μέλος ή της πλέον παρόμοιας ισχύος, θα πρέπει να γίνεται παραπομπή στο είδος και την εμβέλεια της αποδεικτικής ισχύος του δημόσιου εγγράφου στο κράτος μέλος προέλευσης. Η αποδεικτική ισχύς ενός δημόσιου εγγράφου σε άλλο κράτος μέλος θα πρέπει συνεπώς να εξαρτάται από το δίκαιο του κράτους μέλους προέλευσης.

[…]

(67) Η γρήγορη, ομαλή και αποτελεσματική διευθέτηση των διαδοχών με διασυνοριακές επιπτώσεις εντός της Ένωσης προϋποθέτει ότι οι κληρονόμοι, οι κληροδόχοι, οι εκτελεστές διαθήκης και οι διαχειριστές της κληρονομιαίας περιουσίας θα πρέπει να μπορούν να αποδείξουν ευχερώς την ιδιότητα ή/και τα δικαιώματα και τις εξουσίες τους σε άλλο κράτος μέλος, π.χ. στο κράτος μέλος στο οποίο υπάρχει κληρονομιαία περιουσία. […]»

4 Το άρθρο 1 του κανονισμού 650/2012, το οποίο φέρει τον τίτλο «Πεδίο εφαρμογής», ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στις κληρονομικές διαδοχές. Δεν εφαρμόζεται σε φορολογικά, τελωνειακά ή διοικητικά ζητήματα.»

5 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχεία ζ′ και θ′, και παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού ορίζει τα εξής:

«1. Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού:

[…]

ζ) ως “απόφαση” νοείται κάθε απόφαση σε υπόθεση διαδοχής αιτία θανάτου που εκδόθηκε από δικαστήριο κράτους μέλους, όποια κι αν είναι η ονομασία της, όπως απόφαση για τον προσδιορισμό από το γραμματέα των δικαστικών εξόδων ή δαπανών·

[…]

θ) ως “δημόσιο έγγραφο” νοείται ένα έγγραφο σε υπόθεση διαδοχής αιτία θανάτου που έχει συνταχθεί ή καταχωρισθεί επίσημα ως δημόσιο έγγραφο σε κράτος μέλος και του οποίου η γνησιότητα:
i) συνδέεται με την υπογραφή και το περιεχόμενο του δημόσιου εγγράφου, και

ii) πιστοποιείται από δημόσια ή άλλη αρχή η οποία είναι εξουσιοδοτημένη προς τούτο από το κράτος μέλος προέλευσης.

2. Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού με τον όρο "δικαστήριο" νοούνται οποιαδήποτε δικαστική αρχή και όλες οι άλλες αρχές και οι επαγγελματίες του νομικού κλάδου με αρμοδιότητα σε υποθέσεις κληρονομικής διαδοχής, που ασκούν δικαστικά καθήκοντα ή ενεργούν κατ' ανάθεση εξουσίας από δικαστική αρχή ή υπό τον έλεγχο δικαστικής αρχής, υπό την προϋπόθεση ότι αυτές οι άλλες αρχές και οι επαγγελματίες του νομικού κλάδου προσφέρουν τα ίδια δικονομικά εχέγγυα όσον αφορά την αμεροληψία και το δικαίωμα ακρόασης όλων των μερών και ότι οι αποφάσεις τους, σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο υπάγονται:

α) μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο άσκησης ενδίκου μέσου ή επανεξέτασης από δικαστική αρχή, και

β) έχουν ανάλογη ισχύ και αποτέλεσμα με απόφαση δικαστικής αρχής για το ίδιο θέμα.

Τα κράτη μέλη κοινοποιούν στην Επιτροπή τις άλλες αρχές και επαγγελματίες του νομικού κλάδου που προβλέπονται στο πρώτο εδάφιο σύμφωνα με το άρθρο 79.»

6 Το άρθρο 4 του κανονισμού 650/2012, το οποίο περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο II αυτού, φέρει τον τίτλο «Γενική διεθνής δικαιοδοσία» και προβλέπει τα εξής:

«Τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο ο θανών είχε τη συνήθη διαμονή του κατά τον χρόνο του θανάτου έχουν διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάσουν την υπόθεση κληρονομικής διαδοχής στο σύνολό της.»

7 Το άρθρο 5 του κανονισμού αυτού, το οποίο τιτλοφορείται «Συμφωνία επιλογής δικαστηρίου», προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Σε περίπτωση που το δίκαιο που επελέγη από το θανόντα ως το δίκαιο που θα διέπει την κληρονομική του διαδοχή κατ' εφαρμογή του άρθρου 22 είναι το δίκαιο κράτους μέλους, τα ενδιαφερόμενα μέρη μπορούν να συμφωνήσουν ότι ένα δικαστήριο ή τα δικαστήρια του εν λόγω κράτους μέλους έχουν αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάσουν οποιοδήποτε θέμα κληρονομικής διαδοχής.

2. Αυτή η συμφωνία παρέκτασης [διεθνούς δικαιοδοσίας] καταρτίζεται εγγράφως και φέρει ημερομηνία και υπογραφή των ενδιαφερομένων μερών. Κάθε διαβίβαση δια της ηλεκτρονικής οδού που εξασφαλίζει σε μόνιμη βάση τη μεταγενέστερη πρόσβαση στο περιεχόμενο της συμφωνίας θεωρείται ότι έχει καταρτισθεί εγγράφως.»

8 Το άρθρο 7 του εν λόγω κανονισμού, με τίτλο «Δικαιοδοσία στην περίπτωση επιλογής του εφαρμοστέου δικαίου», ορίζει τα εξής:

«Τα δικαστήρια κράτους μέλους του οποίου το δίκαιο επελέγη από το θανόντα σύμφωνα με το άρθρο 22, έχουν διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάσουν την υπόθεση κληρονομικής διαδοχής εφόσον:

[…]

β) οι διάδικοι έχουν συμφωνήσει, κατ' εφαρμογή του άρθρου 5, να απονείμουν δικαιοδοσία σε δικαστήριο ή στα δικαστήρια του εν λόγω κράτους μέλους· ή

γ) οι διάδικοι έχουν αποδεχθεί ρητώς τη διεθνή δικαιοδοσία του επιληφθέντος δικαστηρίου.»

9 Το άρθρο 13 του ίδιου κανονισμού ορίζει τα ακόλουθα:

«Εκτός από το δικαστήριο που έχει διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάζει υπόθεση κληρονομικής διαδοχής σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό, τα δικαστήρια του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής κάθε προσώπου, το οποίο, δυνάμει του εφαρμοστέου στην κληρονομική διαδοχή δικαίου, δύναται να προβεί ενώπιον δικαστηρίου σε δήλωση αποδοχής ή αποποίησης κληρονομίας ή κληροδοσίας ή νόμιμης μοίρας ή σε δήλωση που αποσκοπεί στον περιορισμό της ευθύνης του οικείου προσώπου όσον αφορά το παθητικό της κληρονομιαίας περιουσίας, έχουν διεθνή δικαιοδοσία για την παραλαβή των δηλώσεων αυτών εφόσον, σύμφωνα με το δίκαιο αυτού του κράτους μέλους, οι δηλώσεις αυτές μπορούν να υποβληθούν ενώπιον δικαστηρίου.»

10 Στο κεφάλαιο ΙΙΙ του κανονισμού 650/2012, το οποίο αφορά το «Εφαρμοστέο δίκαιο», περιλαμβάνεται το άρθρο 21, το οποίο φέρει τον τίτλο «Γενικός κανόνας» και ορίζει τα εξής:

«1. Με την επιφύλαξη τυχόν αντίθετης διάταξης του παρόντος κανονισμού, για το σύνολο της κληρονομίας είναι εφαρμοστέο το δίκαιο του κράτους στο οποίο ο θανών είχε τη συνήθη διαμονή του κατά τον χρόνο του θανάτου.

2. Αν, κατ' εξαίρεση, προκύπτει σαφώς από το σύνολο των περιστάσεων της υπόθεσης ότι, κατά το χρόνο του θανάτου, ο θανών είχε προδήλως στενότερους δεσμούς με κράτος άλλο από εκείνο του οποίου το δίκαιο θα εφαρμοζόταν δυνάμει της παραγράφου 1, το εφαρμοστέο κληρονομικό δίκαιο είναι το δίκαιο αυτού του άλλου κράτους.»

11 Το άρθρο 22 του κανονισμού αυτού φέρει τον τίτλο «Επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου» και, στις παραγράφους 1 και 2, ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Ένα πρόσωπο δύναται να επιλέξει ως δίκαιο που θα διέπει το σύνολο της κληρονομικής διαδοχής του το δίκαιο του κράτους του οποίου έχει την ιθαγένεια κατά το χρόνο πραγματοποίησης της επιλογής του ή κατά το χρόνο του θανάτου.

Ένα πρόσωπο που έχει ιθαγένειες περισσότερων κρατών, μπορεί να επιλέξει το δίκαιο οποιουδήποτε εξ αυτών κατά τη στιγμή που κάνει την επιλογή ή κατά το χρόνο του θανάτου.

2. Η επιλογή του δικαίου γίνεται ρητώς με δήλωση υπό μορφή διάταξης τελευταίας βούλησης ή συνάγεται από τους όρους της εν λόγω διάταξης.»

12 Κατά το άρθρο 28 του εν λόγω κανονισμού:

«Δηλώσεις αποδοχής ή αποποίησης κληρονομίας ή κληροδοσίας ή νόμιμης μοίρας ή δηλώσεις που αποσκοπούν στον περιορισμό της ευθύνης του δηλούντος είναι έγκυρες ως προς τον τύπο εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις:

[...]

β) του δικαίου του κράτους στο οποίο ο δηλών έχει τη συνήθη διαμονή του.»

13 Το άρθρο 59 του κανονισμού 650/2012 προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Δημόσιο έγγραφο που καταρτίζεται σε ένα κράτος μέλος έχει την ίδια αποδεικτική ισχύ σε άλλο κράτος μέλος με αυτή που έχει στο κράτος μέλος προέλευσης ή την πλησιέστερη ισχύ, υπό τον όρο ότι αυτό δεν αντιβαίνει προδήλως στη δημόσια τάξη (ordre public) του συγκεκριμένου κράτους μέλους.

Το πρόσωπο που επιθυμεί να χρησιμοποιήσει δημόσιο έγγραφο σε άλλο κράτος μέλος μπορεί να ζητήσει από την αρχή που εκδίδει το δημόσιο έγγραφο στο κράτος μέλος προέλευσης να συμπληρώσει το έντυπο που θα καταρτιστεί σύμφωνα με τη συμβουλευτική διαδικασία του άρθρου 81 παράγραφος 2, περιγράφοντας την αποδεικτική ισχύ του δημόσιου εγγράφου στο κράτος μέλος προέλευσης.

[…]»

14 Το άρθρο 60, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού ορίζει τα εξής:

«Τα δημόσια έγγραφα που είναι εκτελεστά στο κράτος μέλος προέλευσης κηρύσσονται εκτελεστά σε άλλο κράτος μέλος κατόπιν αιτήσεως κάθε ενδιαφερόμενου μέρους σύμφωνα με τη διαδικασία των άρθρων 45 έως 58.»

15 Το άρθρο 64 του εν λόγω κανονισμού προβλέπει τα ακόλουθα:

«Το [ευρωπαϊκό] κληρονομητήριο εκδίδεται στο κράτος μέλος του οποίου τα δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με τα άρθρα 4, 7, 10 ή 11. Η εκδίδουσα αρχή είναι:

α) δικαστήριο όπως ορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 2· ή

β) άλλη αρχή η οποία, βάσει του εθνικού δικαίου, είναι αρμόδια να επιληφθεί υποθέσεων κληρονομικής διαδοχής.»

16 Το άρθρο 83 του ιδίου κανονισμού, με τίτλο «Μεταβατικές διατάξεις», προβλέπει τα εξής:

«1. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στην κληρονομική διαδοχή προσώπων των οποίων ο θάνατος επέρχεται κατά ή μετά τη 17η Αυγούστου 2015.

2. Σε περίπτωση που ο θανών είχε επιλέξει, πριν από τις 17 Αυγούστου 2015, το δίκαιο που είναι εφαρμοστέο στην κληρονομική του διαδοχή, η επιλογή αυτή είναι έγκυρη εφόσον πληροί τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο κεφάλαιο III ή εφόσον ήταν έγκυρη κατ' εφαρμογή των κανόνων ιδιωτικού διεθνούς δικαίου που ίσχυαν κατά το χρόνο που έγινε η επιλογή στο κράτος στο οποίο ο θανών είχε τη συνήθη διαμονή του ή σε οιοδήποτε από τα κράτη των οποίων είχε την ιθαγένεια.

[…]

4. Εάν μια διάταξη τελευταίας βούλησης συντάχθηκε πριν από τη 17η Αυγούστου 2015, σύμφωνα με το δίκαιο το οποίο ο θανών θα μπορούσε να είχε επιλέξει, δυνάμει του παρόντος κανονισμού, το δίκαιο αυτό θεωρείται ότι επελέγη ως το εφαρμοστέο στην κληρονομική διαδοχή δίκαιο.»

Το λιθουανικό δίκαιο

Ο αστικός κώδικας

17 Το άρθρο 5.4 του Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas (αστικού κώδικα της Δημοκρατίας της Λιθουανίας) προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Ως τόπος επαγωγής της κληρονομίας νοείται ο τόπος τελευταίας κατοικίας του κληρονομούμενου (άρθρο 2.12 του παρόντος κώδικα).

2. Σε περίπτωση που ο διαθέτης δεν είχε μόνιμο τόπο διαμονής, ως τόπος επαγωγής της κληρονομίας νοείται:

1) ο τόπος όπου ο διαθέτης ζούσε επί μεγαλύτερο χρονικό διάστημα κατά τους έξι τελευταίους μήνες πριν από τον θάνατό του·

2) εάν ο διαθέτης είχε πλείονες τόπους διαμονής, ως τόπος επαγωγής της κληρονομίας νοείται ο τόπος των σημαντικότερων οικονομικών ή προσωπικών συμφερόντων του διαθέτη (τόπος όπου βρίσκονται τα περιουσιακά του στοιχεία ή το μεγαλύτερο μέρος τους, σε περίπτωση κατά την οποία τα περιουσιακά στοιχεία βρίσκονται σε πλείονα μέρη· ο τόπος διαμονής του/της συζύγου με τον οποίο/την οποία ο διαθέτης διατηρούσε έγγαμη σχέση κατά τη διάρκεια των έξι τελευταίων μηνών πριν από τον θάνατό του, ή ο τόπος διαμονής του τέκνου που διέμενε με τον διαθέτη).

3. Αν ο τόπος διαμονής του διαθέτη δεν είναι δυνατόν να καθοριστεί σύμφωνα με τα οριζόμενα στις παραγράφους 1 και 2 του παρόντος άρθρου, ο τόπος επαγωγής της κληρονομίας μπορεί να καθοριστεί με βάση την ιθαγένεια του διαθέτη, τον καταχωρισμένο τόπο διαμονής, τον τόπο ταξινομήσεως των οχημάτων που του ανήκαν, καθώς και άλλες περιστάσεις.

4. Σε περίπτωση αμφισβήτησης, ο τόπος επαγωγής της κληρονομίας μπορεί να καθοριστεί από το δικαστήριο κατόπιν αιτήσεως των ενδιαφερομένων, λαμβανομένων υπόψη όλων των περιστάσεων.»

18 Το άρθρο 5.66 του εν λόγω κώδικα προβλέπει ότι οι εξ αδιαθέτου ή εκ διαθήκης κληρονόμοι μπορούν να υποβάλουν αίτηση στον συμβολαιογράφο του τόπου επαγωγής της κληρονομίας προκειμένου να τους χορηγηθεί βεβαίωση περί των κληρονομικών δικαιωμάτων τους (στο εξής: πιστοποιητικό κληρονομικών δικαιωμάτων).

Ο κώδικας πολιτικής δικονομίας

19 Το άρθρο 444 του Civilinio proceso kodeksas (κώδικα πολιτικής δικονομίας) ορίζει τα εξής:

«1. Το δικαστήριο διαπιστώνει τα πραγματικά περιστατικά από τα οποία εξαρτάται η γένεση, μεταβολή και απόσβεση δικαιωμάτων περιουσιακής ή προσωπικής φύσης.

2. Το δικαστήριο εξετάζει τις υποθέσεις:

[…]

8) που αφορούν την αποδοχή της κληρονομίας και τον προσδιορισμό του τόπου επαγωγής της κληρονομίας».

20 Δυνάμει του άρθρου 511 του εν λόγω κώδικα, οι συμβολαιογραφικές πράξεις ή η άρνηση σύνταξης συμβολαιογραφικής πράξης μπορούν να προσβληθούν ενδίκως. Η αγωγή ασκείται ενώπιον του δικαστηρίου της περιφέρειας της έδρας του οικείου συμβολαιογράφου.

Ο νόμος περί συμβολαιογράφων

21 Το άρθρο 1 του Lietuvos Respublikos notariato įstatymas (νόμου περί συμβολαιογράφων της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, στο εξής: νόμος περί συμβολαιογράφων) προβλέπει τα εξής:

«Το συμβολαιογραφικό σώμα αποτελείται από το σύνολο των συμβολαιογράφων στους οποίους ο παρών νόμος παρέχει να δικαίωμα να πιστοποιούν τα μη αμφισβητούμενα δικαιώματα και τα πραγματικά περιστατικά που έχουν έννομες συνέπειες σχετικά με φυσικά και νομικά πρόσωπα και να διασφαλίζουν την προστασία των νομίμων συμφερόντων των προσώπων αυτών και του κράτους».

22 Δυνάμει του άρθρου 2 του νόμου αυτού, ο διορισμός και η παύση των συμβολαιογράφων αποτελεί αρμοδιότητα του υπουργού δικαιοσύνης.

23 Το άρθρο 12 του εν λόγω νόμου, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ανεξαρτησία των συμβολαιογράφων», ορίζει ότι οι συμβολαιογράφοι ασκούν τα καθήκοντά του χωρίς να επηρεάζονται από τα θεσμικά όργανα του κράτους ή τη διοίκηση και ότι οφείλουν να συμμορφώνονται μόνον προς τους νόμους.

24 Δυνάμει του άρθρου 26 του ίδιου νόμου, οι συμβολαιογράφοι εκδίδουν, μεταξύ άλλων, πιστοποιητικά κληρονομικών δικαιωμάτων. Τα πραγματικά περιστατικά τα οποία διαπιστώνονται στα έγγραφα που συντάσσονται από συμβολαιογράφο λογίζονται βέβαια και δεν απαιτείται η περαιτέρω απόδειξη αυτών, εφόσον τα έγγραφα αυτά δεν ακυρώθηκαν κατόπιν της της εκ του νόμου προβλεπόμενης διαδικασίας.

25 Κατά το άρθρο 41 του νόμου περί συμβολαιογράφων, όποιος θεωρεί ότι η σύνταξη ή η άρνηση σύνταξης μιας συμβολαιογραφικής πράξης αντίκειται στον νόμο μπορεί να ασκήσει αγωγή.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

26 Ο E. E. είναι Λιθουανός υπήκοος. Η μητέρα του, επίσης λιθουανικής ιθαγένειας, συνήψε γάμο με τον K.-D. E., Γερμανό υπήκοο, και μετοίκησε στη Γερμανία προκειμένου να διαμείνει, μαζί με τον E. E, στην οικία του συζύγου της. Στις 4 Ιουλίου 2013, συνέταξε ενώπιον συμβολαιογράφου, η έδρα του οποίου βρίσκεται στην Garliava (Λιθουανία), διαθήκη με την οποία εγκατέστησε τον υιό της καθολικό κληρονόμο.

27 Κατά τον θάνατο της μητέρας του E. E., ο οποίος επήλθε στη Γερμανία, η κληρονομουμένη είχε στην κυριότητά της ένα ακίνητο, ήτοι διαμέρισμα στο Κάουνας (Λιθουανία). Στις 17 Ιουλίου 2017, ο E. E. απευθύνθηκε σε συμβολαιογράφο εδρεύουσα στο Κάουνας, προκειμένου να κινηθεί η διαδικασία αποδοχής κληρονομίας και να εκδοθεί πιστοποιητικό κληρονομικών δικαιωμάτων.

28 Την 1η Αυγούστου 2017, η συμβολαιογράφος αρνήθηκε να συντάξει το εν λόγω πιστοποιητικό, με την αιτιολογία ότι ο τόπος συνήθους διαμονής της θανούσας, κατά την έννοια του άρθρου 4 του κανονισμού 650/2012, έπρεπε, κατά την άποψή της, να θεωρηθεί ότι βρισκόταν στη Γερμανία.

29 Ο E. E. προσέβαλε την άρνηση αυτή ενώπιον του Kauno apylinkės teismas (επαρχιακού δικαστηρίου Κάουνας, Λιθουανία). Με απόφαση της 29ης Ιανουαρίου 2018, το δικαστήριο αυτό δέχθηκε την αγωγή του ενάγοντος, με το σκεπτικό ότι η κληρονομουμένη δεν είχε διακόψει τους δεσμούς της με τη Λιθουανία.

30 Η συμβολαιογράφος στην οποία απευθύνθηκε ο E. E. άσκησε έφεση κατά της απόφασης αυτής ενώπιον του Kauno apygardos teismas (περιφερειακού δικαστηρίου Κάουνας, Λιθουανία). Στο πλαίσιο της δίκης αυτής, ο E. E. ζήτησε να περιληφθεί στη δικογραφία δήλωση του K.-D. E. με την οποία αυτός βεβαίωνε ότι δεν είχε αξιώσεις επί της κληρονομίας της θανούσας και ότι αποδεχόταν τη διεθνή δικαιοδοσία των λιθουανικών δικαστηρίων, δεδομένου ότι στη Γερμανία δεν είχε κινηθεί καμία διαδικασία σχετική με την κληρονομική διαδοχή.

31 Με απόφαση της 26 Απριλίου 2018, το δικαστήριο αυτό εξαφάνισε την εκκαλουμένη απόφαση και απέρριψε την αγωγή του E. E., ο οποίος άσκησε αναίρεση ενώπιον του Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Ανωτάτου Δικαστηρίου της Λιθουανίας).

32 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Ανώτατο Δικαστήριο της Λιθουανίας) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Μπορεί περίπτωση όπως αυτή της κύριας δίκης, στην οποία Λιθουανή υπήκοος της οποίας η συνήθης διαμονή κατά τον χρόνο του θανάτου της βρισκόταν ενδεχομένως σε άλλο κράτος μέλος, αλλά η οποία, σε κάθε περίπτωση, δεν είχε διακόψει ποτέ τους δεσμούς με τη χώρα καταγωγής της και, μεταξύ άλλων, είχε συντάξει, πριν από τον θάνατό της, διαθήκη στη Λιθουανία και κατέλιπε το σύνολο των περιουσιακών της στοιχείων στον κληρονόμο της, Λιθουανό υπήκοο, και όπου διαπιστώθηκε, κατά την επαγωγή της κληρονομίας, ότι το σύνολο της κληρονομίας αποτελείται από ένα ακίνητο που βρίσκεται στη Λιθουανία και ότι ο επιζών σύζυγός της, υπήκοος άλλου κράτους μέλους, εξέφρασε με σαφήνεια την πρόθεσή του να παραιτηθεί από όλες τις αξιώσεις του επί της περιουσίας της θανούσας, δεν έλαβε μέρος στην ένδικη διαδικασία που κινήθηκε στη Λιθουανία, και αποδέχτηκε τη διεθνή δικαιοδοσία των λιθουανικών δικαστηρίων και την εφαρμογή του λιθουανικού δικαίου, να θεωρηθεί κληρονομική διαδοχή που έχει διασυνοριακές επιπτώσεις, κατά την έννοια του κανονισμού 650/2012, επί της οποίας πρέπει να εφαρμοστεί ο κανονισμός αυτός;

2) Μπορούν οι Λιθουανοί συμβολαιογράφοι οι οποίοι κινούν διαδικασία κληρονομικής διαδοχής, εκδίδουν πιστοποιητικό κληρονομικών δικαιωμάτων και ενεργούν άλλες αναγκαίες πράξεις προκειμένου ο κληρονόμος να ασκήσει τα δικαιώματά του, να θεωρηθούν “δικαστήριο” κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 650/2012, λαμβανομένου υπόψη ότι οι συμβολαιογράφοι, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων τους, τηρούν τις αρχές της αμεροληψίας και της ανεξαρτησίας, ότι οι αποφάσεις τους είναι δεσμευτικές για τους ίδιους και για τις δικαστικές αρχές και ότι οι πράξεις τους μπορούν να αμφισβητηθούν ενδίκως;

3) Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο δεύτερο ερώτημα, θεωρούνται τα πιστοποιητικά κληρονομικών δικαιωμάτων που εκδίδονται από Λιθουανούς συμβολαιογράφους αποφάσεις κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο ζ′, του κανονισμού 650/2012 και θεμελιώνεται για τον λόγο αυτό διεθνής δικαιοδοσία για την έκδοσή τους;

4) Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης στο δεύτερο ερώτημα, πρέπει οι διατάξεις των άρθρων 4 και 59 του κανονισμού 650/2012 (από κοινού ή αυτοτελώς, χωρίς να είναι περιοριστική η αναφορά στα εν λόγω άρθρα) να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι οι Λιθουανοί συμβολαιογράφοι μπορούν να εκδίδουν πιστοποιητικά κληρονομικών δικαιωμάτων χωρίς να ακολουθούν τους γενικούς κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας και ότι τα εν λόγω πιστοποιητικά θεωρούνται δημόσια έγγραφα τα οποία παράγουν έννομες συνέπειες σε άλλα κράτη μέλη;

5) Πρέπει το άρθρο 4 του κανονισμού 650/2012 (ή άλλες διατάξεις αυτού) να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ο συνήθης τόπος διαμονής του θανόντος μπορεί να βρίσκεται μόνο σε ένα συγκεκριμένο κράτος μέλος;

6) Πρέπει οι διατάξεις των άρθρων 4, 5, 7 και 22 του κανονισμού 650/2012 (από κοινού ή αυτοτελώς, χωρίς να είναι περιοριστική η αναφορά στα εν λόγω άρθρα) να ερμηνευθούν και να εφαρμοστούν κατά τρόπο ώστε, στην προκειμένη περίπτωση, σύμφωνα με τα πραγματικά περιστατικά που αναφέρονται στο πρώτο ερώτημα, να συναχθεί ότι τα ενδιαφερόμενα μέρη συμφώνησαν ότι διεθνή δικαιοδοσία έχουν τα δικαστήρια της Λιθουανίας και ότι εφαρμοστέα είναι η λιθουανική νομοθεσία;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου και του πέμπτου προδικαστικού ερωτήματος

33 Με το πρώτο και το πέμπτο προδικαστικό ερώτημα, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν, κατ' ορθή ερμηνεία του κανονισμού 650/2012, εμπίπτει στην έννοια της «κληρονομικής διαδοχής που έχει διασυνοριακές επιπτώσεις» η περίπτωση κατά την οποία ο κληρονομούμενος ήταν υπήκοος κράτους μέλους ο οποίος διέμενε σε άλλο κράτος μέλος κατά τον χρόνο του θανάτου του, αλλά δεν είχε διακόψει τους δεσμούς του με το πρώτο κράτος μέλος, και αν, στην περίπτωση αυτή, η τελευταία συνήθης διαμονή του κληρονομουμένου, κατά τον κανονισμό αυτό, πρέπει να καθοριστεί σε ένα μόνον κράτος μέλος.

34 Προκαταρκτικώς, επισημαίνεται ότι ο κανονισμός 650/2012 εξεδόθη βάσει του άρθρου 81, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, το οποίο αφορά αποκλειστικά τις αστικές υποθέσεις που έχουν διασυνοριακές επιπτώσεις.

35 Σύμφωνα με τις αιτιολογικές σκέψεις 1 και 7, ο κανονισμός αυτός αποσκοπεί, μεταξύ άλλων, στη διευκόλυνση της εύρυθμης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς μέσω της εξάλειψης των εμποδίων για την ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών, οι οποίοι αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην προσπάθειά τους να ασκήσουν τα δικαιώματά τους στο πλαίσιο κληρονομικής διαδοχής που έχει διασυνοριακές επιπτώσεις Σκοπός του είναι, κατά την αιτιολογική σκέψη 67, η γρήγορη, ομαλή και αποτελεσματική διευθέτηση των διαδοχών με διασυνοριακές επιπτώσεις.

36 Προκειμένου να κριθεί αν μια κληρονομική διαδοχή έχει διασυνοριακές επιπτώσεις και, ως εκ τούτου, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 650/2012, πρέπει, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 34 των προτάσεών του, να προσδιοριστεί, πρώτον, το κράτος μέλος της συνήθους διαμονής του κληρονομουμένου κατά τον χρόνο του θανάτου του και, δεύτερον, αν η διαμονή αυτή μπορεί να καθοριστεί σε άλλο κράτος μέλος λόγω του ότι άλλο σχετικό με την κληρονομική διαδοχή στοιχείο βρίσκεται σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο της τελευταίας συνήθους διαμονής του κληρονομουμένου.

37 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, μολονότι σε καμία διάταξη του κανονισμού 650/2012 δεν ορίζεται η έννοια της «συνήθους διαμονής του κληρονομουμένου κατά τον χρόνο του θανάτου του», κατά τον κανονισμό αυτό, χρήσιμες ενδείξεις διαλαμβάνονται στις αιτιολογικές του σκέψεις 23 και 24.

38 Κατά την αιτιολογική σκέψη 23 του κανονισμού αυτού, στην αρχή που επιλαμβάνεται της κληρονομικής διαδοχής εναπόκειται να προσδιορίσει τον τόπο συνήθους διαμονής του κληρονομουμένου και, προς τούτο, η αρχή αυτή πρέπει να λάβει υπόψη τόσο το γεγονός ότι ο γενικός συνδετικός παράγοντας συνίσταται στη συνήθη διαμονή του κληρονομουμένου κατά τον χρόνο του θανάτου του όσο και στο σύνολο των περιστάσεων του βίου του κατά τη διάρκεια των ετών που προηγούνται του θανάτου και κατά το χρόνο του θανάτου, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα σχετικά πραγματικά στοιχεία, ιδίως δε τη διάρκεια και την κανονικότητα της παρουσίας του κληρονομουμένου στο συγκεκριμένο κράτος καθώς και τις συνθήκες και τους λόγους της παρουσίας αυτής. Η κατ' αυτόν τον τρόπο προσδιοριζόμενη συνήθης διαμονή θα πρέπει να μαρτυρεί στενό και σταθερό δεσμό μεταξύ της κληρονομικής διαδοχής και του συγκεκριμένου κράτους.

39 Συναφώς, η αιτιολογική σκέψη 24 του εν λόγω κανονισμού κάνει λόγο για διάφορες περιπτώσεις στις οποίες μπορεί να αποδειχθεί περίπλοκος ο καθορισμός της συνήθους διαμονής. Συγκεκριμένα, κατά την τελευταία περίοδο της εν λόγω αιτιολογικής σκέψης, εάν ο κληρονομούμενος ήταν υπήκοος ενός κράτους ή διατηρούσε σε αυτό όλα τα κύρια περιουσιακά του στοιχεία, η ιθαγένεια ή ο τόπος όπου βρίσκονται τα περιουσιακά στοιχεία μπορεί να αποτελέσει ειδικό κριτήριο για τη συνολική εκτίμηση

όλων των πραγματικών περιστάσεων, όταν, για επαγγελματικούς ή οικονομικούς λόγους, ο κληρονομούμενος είχε μεταβεί σε άλλο κράτος, για να ζήσει και να εργασθεί εκεί, ενίοτε επί μακρόν, αλλά είχε διατηρήσει στενή και σταθερή σχέση με το κράτος καταγωγής του.

40 Επομένως, η αρχή που επιλαμβάνεται της κληρονομικής διαδοχής πρέπει να καθορίζει τον τόπο συνήθους διαμονής του κληρονομουμένου, κατόπιν συνολικής εκτίμησης των περιστάσεων της συγκεκριμένης υπόθεσης, σε ένα μόνον κράτος μέλος.

41 Πράγματι, όπως επισήμανε, κατ' ουσίαν, ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 42 των προτάσεών του και όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου, ερμηνεία των διατάξεων του κανονισμού 650/2012, κατά την οποία η συνήθης διαμονή του κληρονομουμένου κατά τον χρόνο του θανάτου του θα μπορούσε να καθοριστεί σε πλείονα κράτη μέλη, θα οδηγούσε σε κατάτμηση της κληρονομικής διαδοχής, δεδομένου ότι η εν λόγω διαμονή αποτελεί το κριτήριο για την εφαρμογή των γενικών κανόνων των άρθρων 4 και 21 του κανονισμού αυτού, κατά τους οποίους τόσο η διεθνής δικαιοδοσία των δικαστηρίων να εκδικάσουν την υπόθεση κληρονομικής διαδοχής στο σύνολό της όσο και το εφαρμοστέο δίκαιο δυνάμει του εν λόγω κανονισμού, το οποίο πρέπει να ρυθμίζει την κληρονομική διαδοχή στο σύνολό της, καθορίζονται με βάση τη διαμονή αυτή. Επομένως, η ως άνω ερμηνεία δεν είναι συμβατή με τους σκοπούς του ως άνω κανονισμού (πρβλ. αποφάσεις της 12ης Οκτωβρίου 2017, Kubicka, C-218/16, EU:C:2017:755, σκέψη 57, και της 21ης Ιουνίου 2018, Oberle, C-20/17, EU:C:2018:485, σκέψεις 53 έως 55).

42 Επιπλέον, πρέπει να εξεταστεί αν η κληρονομία έχει διασυνοριακό χαρακτήρα για τον λόγο ότι άλλο σχετικό με αυτήν στοιχείο βρίσκεται σε κράτος διαφορετικό από εκείνο της τελευταίας συνήθους διαμονής του κληρονομουμένου.

43 Συναφώς, πρέπει να επισημανθεί ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι μια κληρονομική διαδοχή έχει διασυνοριακές επιπτώσεις όταν η κληρονομία περιλαμβάνει περιουσιακά στοιχεία ευρισκόμενα σε πλείονα κράτη μέλη και, ιδίως, σε κράτος διαφορετικό από αυτό της τελευταίας διαμονής του κληρονομουμένου (πρβλ. απόφαση της 21ης Ιουνίου 2018, Oberle, C-20/17, EU:C:2018:485, σκέψη 32). Επιπλέον, ο κανονισμός 650/2012 μνημονεύει, κατά τρόπο μη εξαντλητικό, άλλες περιστάσεις από τις οποίες μπορεί να προκύψει η ύπαρξη κληρονομικής διαδοχής στην οποία εμπλέκονται περισσότερα κράτη μέλη.

44 Όπως επίσης επισήμανε, κατ' ουσίαν, ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 65 των προτάσεών του, μια δέσμη συγκλινουσών ενδείξεων, όπως αυτές που μνημονεύονται στις αιτιολογικές σκέψεις 23 και 24 του κανονισμού 650/2012 και διαλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, στις σκέψεις 38 και 39 της παρούσας απόφασης, μπορούν, υπό την επιφύλαξη των εξακριβώσεων στις οποίες οφείλει να προβεί το αιτούν δικαστήριο, να οδηγήσουν στο συμπέρασμα ότι κληρονομική διαδοχή όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία έχει διασυνοριακές επιπτώσεις, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 650/2012.

45 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο και στο πέμπτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, κατ' ορθή ερμηνεία του κανονισμού 650/2012, εμπίπτει στην έννοια της «κληρονομικής διαδοχής που έχει διασυνοριακές επιπτώσεις» η περίπτωση κατά την οποία ο κληρονομούμενος, υπήκοος κράτους μέλους, διέμενε σε άλλο κράτος μέλος κατά τον χρόνο του θανάτου του, αλλά δεν είχε διακόψει τους δεσμούς του με το πρώτο κράτος μέλος, στο οποίο βρίσκονται τα περιουσιακά στοιχεία που αποτελούν την κληρονομία του, ενώ οι κληρονόμοι του διαμένουν στα δύο αυτά κράτη μέλη. Η τελευταία συνήθης διαμονή του κληρονομουμένου, κατά την έννοια του κανονισμού αυτού, πρέπει να καθορίζεται από την αρχή που επιλαμβάνεται της κληρονομικής διαδοχής σε ένα μόνον από τα εν λόγω κράτη μέλη.

Επί του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος

46 Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν, κατ' ορθή ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 650/2012, οι Λιθουανοί συμβολαιογράφοι μπορούν να θεωρηθούν «δικαστήρια» κατά την έννοια του κανονισμού αυτού.

47 Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 650/2012, μια μη δικαστική αρχή ή ένας επαγγελματίας του νομικού κλάδου, με αρμοδιότητα σε υποθέσεις κληρονομικής διαδοχής, εμπίπτουν στην έννοια του «δικαστηρίου», κατά την έννοια της διάταξης αυτής, όταν ασκούν δικαστικά καθήκοντα ή ενεργούν κατ' ανάθεση εξουσίας από δικαστική αρχή ή υπό τον έλεγχο δικαστικής αρχής, υπό την προϋπόθεση ότι προσφέρουν τα ίδια δικονομικά εχέγγυα όσον αφορά την αμεροληψία και το δικαίωμα ακρόασης όλων των μερών και ότι οι αποφάσεις που εκδίδουν βάσει του δικαίου του κράτους μέλους στο οποίο υπάγονται μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο άσκησης ενδίκου βοηθήματος ή μέσου ή επανεξέτασης από δικαστική αρχή και έχουν ανάλογη ισχύ και αποτέλεσμα με απόφαση δικαστικής αρχής για το ίδιο θέμα.

48 Επιπλέον, από την αιτιολογική σκέψη 20 του κανονισμού 650/2012 προκύπτει ότι, στο πλαίσιο του κανονισμού αυτού, πρέπει να δοθεί στον όρο «δικαστήριο» ευρεία έννοια, ώστε να περιλαμβάνει και τους συμβολαιογράφους όταν ασκούν δικαστικά καθήκοντα σε ορισμένες υποθέσεις κληρονομικής διαδοχής.

49 Εξάλλου, διευκρινίζεται ότι η έλλειψη της προβλεπόμενης στο άρθρο 3, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 650/2012 κοινοποίησης, εκ μέρους κράτους μέλους, της άσκησης δικαστικών καθηκόντων από τους συμβολαιογράφους δεν είναι καθοριστικής σημασίας για τον χαρακτηρισμό των συμβολαιογράφων αυτών ως «δικαστηρίου» (απόφαση της 23ης Μαΐου 2019, WB, C-658/17, EU:C:2019:444, σκέψη 64).

50 Πρέπει επίσης να υπομνησθεί ότι ο κανονισμός 650/2012 διευκρινίζει, στο άρθρο 3, παράγραφος 2, ότι ο όρος «δικαστήριο», κατά την έννοια του κανονισμού αυτού, περιλαμβάνει όχι μόνον τις δικαστικές αρχές, αλλά και όλες τις άλλες αρχές και τους επαγγελματίες του νομικού κλάδου με αρμοδιότητα σε υποθέσεις κληρονομικής διαδοχής που ασκούν δικαστικά καθήκοντα και πληρούν τις απαριθμούμενες στην ίδια διάταξη προϋποθέσεις (απόφαση της 23ης Μαΐου 2019, WB, C-658/17, EU:C:2019:444, σκέψη 40).

51 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει επισημάνει ότι μια αρχή ασκεί δικαστικά καθήκοντα όταν μπορεί να είναι αρμόδια σε περίπτωση αμφισβήτησης που αφορά την κληρονομική διαδοχή. Το κριτήριο αυτό εφαρμόζεται ανεξαρτήτως της φύσεως της διαδικασίας έκδοσης πιστοποιητικού κληρονομικών δικαιωμάτων ως αμφισβητούμενης ή εκούσιας δικαιοδοσίας (απόφαση της 23ης Μαΐου 2019, WB, C-658/17, EU:C:2019:444, σκέψη 56).

52 Εν προκειμένω, διαπιστώνεται ότι, κατά το άρθρο 1 του νόμου περί συμβολαιογράφων, οι Λιθουανοί συμβολαιογράφοι έχουν το δικαίωμα να πιστοποιούν μη αμφισβητούμενα δικαιώματα

53 Εξ αυτού συνάγεται, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 81 των προτάσεών του, ότι ένας Λιθουανός συμβολαιογράφος δεν είναι αρμόδιος να αποφαίνεται επί των αμφισβητούμενων μεταξύ των μερών ζητημάτων και ότι δεν έχει την εξουσία ούτε να διαπιστώνει πραγματικά περιστατικά που δεν είναι σαφή και πρόδηλα ούτε να αποφαίνεται επί αμφισβητούμενων πραγματικών περιστατικών.

54 Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, υπό την επιφύλαξη εξακρίβωσης εκ μέρους του αιτούντος δικαστηρίου, η έκδοση εθνικού πιστοποιητικού κληρονομικών δικαιωμάτων από τους Λιθουανούς συμβολαιογράφους δεν συνεπάγεται την άσκηση δικαιοδοτικών καθηκόντων.

55 Ωστόσο, λαμβανομένου υπόψη του γράμματος του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 650/2012, η ιδιότητα του «δικαστηρίου», κατά την έννοια της διάταξης αυτής, μπορεί επίσης να απορρέει από το γεγονός ότι οι οικείες αρχές και επαγγελματίες ενεργούν κατ' ανάθεση εξουσίας από δικαστική αρχή ή υπό τον έλεγχό της. Εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει αν τούτο ισχύει για τους Λιθουανούς συμβολαιογράφους όταν εκδίδουν εθνικό πιστοποιητικό κληρονομικών δικαιωμάτων.

56 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, κατ' ορθή ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 650/2012, υπό την επιφύλαξη εξακρίβωσης εκ μέρους του αιτούντος δικαστηρίου, οι Λιθουανοί συμβολαιογράφοι δεν ασκούν δικαιοδοτικά καθήκοντα κατά την έκδοση εθνικού πιστοποιητικού κληρονομικών δικαιωμάτων. Εντούτοις, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να κρίνει αν οι συμβολαιογράφοι ενεργούν κατ' ανάθεση εξουσίας από δικαστική αρχή ή υπό τον έλεγχό της και μπορούν, κατά συνέπεια, να χαρακτηριστούν ως «δικαστήρια», κατά την έννοια της διάταξης αυτής.

Επί του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος

57 Με το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν, σε περίπτωση που κρίνει ότι οι Λιθουανοί συμβολαιογράφοι μπορούν να χαρακτηριστούν ως «δικαστήρια», κατά την έννοια του κανονισμού 650/2012, το πιστοποιητικό κληρονομικών δικαιωμάτων που οι ίδιοι εκδίδουν μπορεί να θεωρηθεί «απόφαση» κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', του κανονισμού 650/2012 και αν, για την έκδοσή του, οι συμβολαιογράφοι μπορούν να εφαρμόσουν τους κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπονται στο κεφάλαιο ΙΙ του κανονισμού αυτού.

58 Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', του κανονισμού 650/2012, ως «απόφαση» νοείται κάθε απόφαση σε υπόθεση διαδοχής αιτία θανάτου που εκδόθηκε από δικαστήριο κράτους μέλους, όποια κι αν είναι η ονομασία της.

59 Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι η μόνη προϋπόθεση την οποία προβλέπει ο κανονισμός αυτός για τον χαρακτηρισμό μιας πράξης ως «απόφασης» είναι να έχει εκδοθεί από «δικαστήριο», κατά το άρθρο 3, παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού.

60 Επομένως, σε περίπτωση που το αιτούν δικαστήριο κρίνει ότι οι Λιθουανοί συμβολαιογράφοι μπορούν να χαρακτηριστούν ως «δικαστήρια», κατά το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 650/2012, το πιστοποιητικό κληρονομικών δικαιωμάτων που εκδίδεται από έναν από τους συμβολαιογράφους αυτούς μπορεί να χαρακτηριστεί ως «απόφαση», κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', του κανονισμού αυτού.

61 Όσον αφορά τους κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι ο κανονισμός 650/2012, ιδίως δε το άρθρο 4, καθορίζει τη διεθνή δικαιοδοσία σχετικά με τις διαδικασίες που αφορούν μέτρα σχετικά με την υπόθεση κληρονομικής διαδοχής στο σύνολό της, όπως μεταξύ άλλων η έκδοση εθνικού πιστοποιητικού κληρονομικών δικαιωμάτων, ανεξαρτήτως της φύσεως της διαδικασίας ως αμφισβητούμενης ή εκούσιας δικαιοδοσίας, όπως προκύπτει επίσης από την αιτιολογική σκέψη 59 του κανονισμού αυτού (πρβλ. απόφαση της 21ης Ιουνίου 2018, Oberle, C-20/17, EU:C:2018:485, σκέψεις 44 και 45).

62 Όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 22 του κανονισμού 650/2012, όταν οι συμβολαιογράφοι ασκούν δικαστικά καθήκοντα ή ενεργούν κατ' ανάθεση εξουσίας από δικαστική αρχή ή υπό τον έλεγχο δικαστικής αρχής, δεσμεύονται από τους κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπονται στο κεφάλαιο ΙΙ του κανονισμού αυτού και οι αποφάσεις που εκδίδουν θα πρέπει να κυκλοφορούν σύμφωνα με τις διατάξεις του κεφαλαίου IV του κανονισμού αυτού σχετικά με την αναγνώριση, την εκτελεστότητα και την εκτέλεση των αποφάσεων.

63 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, κατ' ορθή ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', του κανονισμού 650/2012, σε περίπτωση που το αιτούν δικαστήριο κρίνει ότι οι Λιθουανοί συμβολαιογράφοι μπορούν να χαρακτηριστούν «δικαστήρια», κατά την έννοια του κανονισμού αυτού, το πιστοποιητικό κληρονομικών δικαιωμάτων που οι ίδιοι εκδίδουν μπορεί να θεωρηθεί «απόφαση» κατά τη διάταξη αυτή και, επομένως, για την έκδοσή του, οι συμβολαιογράφοι μπορούν να εφαρμόσουν τους κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπονται στο κεφάλαιο ΙΙ του εν λόγω κανονισμού.

Επί του τέταρτου προδικαστικού ερωτήματος

64 Με το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν, κατ' ορθή ερμηνεία των άρθρων 4 και 59 του κανονισμού 650/2012, συμβολαιογράφος κράτους μέλους ο οποίος δεν χαρακτηρίζεται ως «δικαστήριο», κατά την έννοια του κανονισμού αυτού, μπορεί, χωρίς να εφαρμόζει τους γενικούς κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπει ο εν λόγω κανονισμός, να εκδίδει τα πιστοποιητικά κληρονομικών δικαιωμάτων και αν τα πιστοποιητικά αυτά πρέπει να θεωρούνται «δημόσια έγγραφα», κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο θ', του ίδιου κανονισμού, τα οποία παράγουν αποτελέσματα στα λοιπά κράτη μέλη.

65 Ειδικότερα, με το πρώτο σκέλος του τέταρτου προδικαστικού ερωτήματος, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν, προκειμένου να διασφαλιστεί η ενότητα μιας κληρονομίας, οι Λιθουανοί συμβολαιογράφοι, σε περίπτωση που δεν χαρακτηριστούν «δικαστήρια» κατά την έννοια του κανονισμού 650/2012, δεσμεύονται από τους κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπονται στο κεφάλαιο ΙΙ του κανονισμού 650/2012, το οποίο φέρει τον τίτλο «Διεθνής δικαιοδοσία», και αν, πριν από την έκδοση εθνικού πιστοποιητικού κληρονομικών δικαιωμάτων, οφείλουν να προσδιορίσουν ποια δικαστήρια έχουν ενδεχομένως διεθνή δικαιοδοσία δυνάμει των εν λόγω διατάξεων.

66 Συναφώς, από την αιτιολογική σκέψη 22 του κανονισμού 650/2012 προκύπτει σαφώς ότι, όταν οι συμβολαιογράφοι δεν ασκούν δικαστικά καθήκοντα, δεν δεσμεύονται από τους κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας.

67 Επιπλέον, όπως έχει κρίνει το Δικαστήριο, το άρθρο 4 του κανονισμού 650/2012 καθορίζει τη διεθνή δικαιοδοσία των δικαστηρίων των κρατών μελών σχετικά με τις διαδικασίες που αφορούν μέτρα σχετικά με την υπόθεση κληρονομικής διαδοχής στο σύνολό της (απόφαση της 21ης Ιουνίου 2018, Oberle, C-20/17, EU:C:2018:485, σκέψη 44). Αντιθέτως, οι διατάξεις του κεφαλαίου ΙΙ του κανονισμού 650/2012 σχετικά με τους κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας δεν αφορούν τις μη δικαστικές αρχές.

68 Ως εκ τούτου, επισημαίνεται ότι, εάν το αιτούν δικαστήριο κρίνει ότι οι Λιθουανοί συμβολαιογράφοι δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως «δικαστήρια», κατά το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 650/2012, οι συμβολαιογράφοι αυτοί δεν υπόκεινται στους κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας του κανονισμού 650/2012, πολλώ δε μάλλον δεν δύνανται να προσδιορίζουν ποια δικαστήρια θα είχαν ενδεχομένως διεθνή δικαιοδοσία να επιληφθούν, δυνάμει των διατάξεων του κεφαλαίου ΙΙ του ίδιου κανονισμού.

69 Εξάλλου, η αρχή της ενότητας της κληρονομίας δεν είναι απόλυτη, όπως επισήμανε, κατ' ουσίαν, ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 79 των προτάσεών του. Ο κανονισμός 650/2012 αφορά την περίπτωση κατά την οποία οι αρχές πλειόνων κρατών μελών εμπλέκονται στην ίδια κληρονομική διαδοχή. Όπως προκύπτει από το άρθρο 13 του κανονισμού αυτού, όταν οι κληρονόμοι ή οι κληροδόχοι έχουν τη συνήθη διαμονή τους σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο στο οποίο εξετάζεται ή πρόκειται να εξεταστεί η κληρονομική διαδοχή, οι αρχές του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής τους μπορούν να λάβουν δηλώσεις σχετικά με την κληρονομική διαδοχή. Τούτο ανταποκρίνεται στον σκοπό του εν λόγω κανονισμού, ο οποίος συνίσταται στη διευκόλυνση των κληρονόμων και των κληροδόχων, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 32 του ίδιου κανονισμού.

70 Η ερμηνεία αυτή δεν αναιρείται από το άρθρο 64 του κανονισμού 650/2012, σχετικά με την έκδοση του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου, το οποίο διευκρινίζει ότι οι κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας που περιέχονται στα άρθρα 4, 7, 10 και 11 του ίδιου κανονισμού εφαρμόζονται όχι μόνο στα δικαστήρια, κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού, αλλά και στις άλλες αρχές οι οποίες, βάσει του εθνικού δικαίου, είναι αρμόδιες να επιληφθούν υποθέσεων κληρονομικής διαδοχής. Πράγματι, το ευρωπαϊκό κληρονομητήριο, το οποίο καθιερώθηκε με τον κανονισμό 650/2012, διέπεται από αυτοτελές νομικό καθεστώς το οποίο θεσπίζεται με τις διατάξεις του κεφαλαίου VI του εν λόγω κανονισμού (απόφαση της 21ης Ιουνίου 2018, Oberle, C-20/17, EU:C:2018:485, σκέψη 46).

71 Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, επιπλέον, με το δεύτερο σκέλος του τέταρτου προδικαστικού ερωτήματος, ως προς τον χαρακτηρισμό του εθνικού πιστοποιητικού κληρονομικών δικαιωμάτων ως «δημοσίου εγγράφου», κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο θ′, του κανονισμού 650/2012, καθώς και ως προς τα αποτελέσματά του.

72 Κατά τον ορισμό του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο θ′, του κανονισμού 650/2012, ως «δημόσιο έγγραφο» νοείται ένα έγγραφο σε υπόθεση διαδοχής αιτία θανάτου που έχει συνταχθεί ή καταχωρισθεί επίσημα ως δημόσιο έγγραφο σε κράτος μέλος και του οποίου η γνησιότητα, αφενός, συνδέεται με την υπογραφή και το περιεχόμενο του δημόσιου εγγράφου και, αφετέρου, πιστοποιείται από δημόσια ή άλλη αρχή η οποία είναι εξουσιοδοτημένη προς τούτο από το κράτος μέλος προέλευσης.

73 Επίσης, από την αιτιολογική σκέψη 62 του κανονισμού αυτού προκύπτει ότι η έννοια της «γνησιότητας» πρέπει να ερμηνεύεται αυτοτελώς, κατά τρόπο που να καλύπτει μια σειρά στοιχείων όπως η αυθεντικότητα του εγγράφου, οι τυπικές προϋποθέσεις του, οι εξουσίες της αρχής που το συντάσσει και η διαδικασία σύνταξης του εγγράφου. Η γνησιότητα πρέπει να καλύπτει επίσης τα πραγματικά στοιχεία που έχουν καταχωριστεί στο δημόσιο έγγραφο από την οικεία αρχή, όπως το γεγονός ότι τα μνημονευόμενα μέρη εμφανίστηκαν ενώπιον της εν λόγω αρχής κατά την αναφερόμενη ημερομηνία και ότι προέβησαν στις αναφερόμενες δηλώσεις.

74 Στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να ελέγξει αν πληρούνται όλα αυτά τα στοιχεία. Εντούτοις, μολονότι το δικαστήριο αυτό είναι το μόνο αρμόδιο να εκτιμήσει τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης της κύριας δίκης και να ερμηνεύσει την εθνική νομοθεσία, το Δικαστήριο, στο πλαίσιο προδικαστικής παραπομπής, καλούμενο να δώσει στον εθνικό δικαστή χρήσιμες απαντήσεις, είναι αρμόδιο να παράσχει με βάση τη δικογραφία που έχει στη διάθεσή του τις κατάλληλες ενδείξεις.

75 Εν προκειμένω, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 87 των προτάσεών του, το πιστοποιητικό κληρονομικών δικαιωμάτων είναι δημόσιο έγγραφο κατά το εθνικό δίκαιο και, όπως προκύπτει από το άρθρο 26 του νόμου περί συμβολαιογράφων, οι συμβολαιογράφοι δύνανται να εκδίδουν πιστοποιητικά σχετικά με κληρονομική διαδοχή, τα οποία αναφέρουν στοιχεία που θεωρούνται αποδεδειγμένα.

76 Ως εκ τούτου, υπό την επιφύλαξη των εξακριβώσεων στις οποίες οφείλει να προβεί το αιτούν δικαστήριο, εθνικό πιστοποιητικό κληρονομικών δικαιωμάτων, όπως το επίμαχο στην υπόθεση της κύριας δίκης, φαίνεται να πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο θ′, του κανονισμού 650/2012.

77 Σε περίπτωση που το αιτούν δικαστήριο κρίνει ότι το πιστοποιητικό αυτό αποτελεί δημόσιο έγγραφο, κατά την έννοια της εν λόγω διάταξης, επισημαίνεται, όσον αφορά τα αποτελέσματά του, πρώτον, ότι από το άρθρο 59, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 650/2012 προκύπτει ότι τα δημόσια έγγραφα που καταρτίζονται σε ένα κράτος μέλος έχουν την ίδια αποδεικτική ισχύ σε άλλο κράτος μέλος ή την πλησιέστερη ισχύ. Συναφώς, στην αιτιολογική σκέψη 61 του κανονισμού αυτού διευκρινίζεται ότι, κατά τον προσδιορισμό της αποδεικτικής ισχύος ενός δημόσιου εγγράφου σε άλλο κράτος μέλος ή της πλέον παρόμοιας ισχύος, θα πρέπει να γίνεται παραπομπή στο είδος και την

εμβέλεια της αποδεικτικής ισχύος του δημόσιου εγγράφου στο κράτος μέλος προέλευσης. Η αποδεικτική ισχύς ενός δημόσιου εγγράφου σε άλλο κράτος μέλος θα πρέπει συνεπώς να εξαρτάται από το δίκαιο του κράτους μέλους προέλευσης.

78 Επιπλέον, κατά το άρθρο 59, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 650/2012, προκειμένου να χρησιμοποιηθεί δημόσιο έγγραφο σε άλλο κράτος μέλος, είναι δυνατόν να ζητηθεί από την αρχή που το εκδίδει στο κράτος μέλος προέλευσης να συμπληρώσει το έντυπο που αντιστοιχεί στο έντυπο που παρατίθεται στο παράρτημα 2 του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) της Επιτροπής, της 9ης Δεκεμβρίου 2014, για τη σύνταξη των εντύπων που αναφέρονται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 650/2012 1329/2014 (ΕΕ 2014, L 359, σ. 30).

79 Δεύτερον, δυνάμει του άρθρου 60, παράγραφος 1, του κανονισμού 650/2012, τα δημόσια έγγραφο που είναι εκτελεστά στο κράτος μέλος προέλευσης κηρύσσονται εκτελεστά σε άλλο κράτος μέλος, σύμφωνα με τη διαδικασία των άρθρων 45 έως 58 του εν λόγω κανονισμού.

80 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, στο τέταρτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, κατ' ορθή ερμηνεία των άρθρων 4 και 59 του κανονισμού 650/2012, συμβολαιογράφος κράτους μέλους ο οποίος δεν χαρακτηρίζεται «δικαστήριο», κατά την έννοια του κανονισμού αυτού, μπορεί, χωρίς να εφαρμόζει τους γενικούς κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπει ο εν λόγω κανονισμός, να εκδίδει τα εθνικά πιστοποιητικά κληρονομικών δικαιωμάτων. Αν το αιτούν δικαστήριο κρίνει ότι τα πιστοποιητικά αυτά πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο θ', του ίδιου κανονισμού και, ως εκ τούτου, μπορούν να θεωρηθούν «δημόσια έγγραφα», κατά την έννοια της διάταξης αυτής, τα ως άνω πιστοποιητικά παράγουν στα λοιπά κράτη μέλη τα αποτελέσματα που προσδίδουν στα δημόσια έγγραφα το άρθρο 59, παράγραφος 1, και το άρθρο 60, παράγραφος 1, του κανονισμού 650/2012.

Επί του έκτου προδικαστικού ερωτήματος

81 Με το έκτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν, κατ' ορθή ερμηνεία των άρθρων 4, 5, 7 και 22 του κανονισμού 650/2012, η βούληση του κληρονομουμένου καθώς και η συμφωνία μεταξύ των διαδόχων του μπορούν να έχουν ως αποτέλεσμα τον καθορισμό δικαστηρίου το οποίο έχει διεθνή δικαιοδοσία σε υποθέσεις κληρονομικής διαδοχής και την εφαρμογή του κληρονομικού δικαίου κράτους μέλους διαφορετικών από εκείνων που θα προέκυπταν από την εφαρμογή των κριτηρίων του κανονισμού αυτού.

82 Όσον αφορά τον καθορισμό του δικαστηρίου που έχει διεθνή δικαιοδοσία σε υποθέσεις κληρονομικής διαδοχής, επισημαίνεται ότι το άρθρο 4 του κανονισμού 650/2012 θεσπίζει έναν γενικό κανόνα, κατά τον οποίον τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο ο θανών είχε τη συνήθη διαμονή του κατά το χρόνο του θανάτου έχουν διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάσουν την υπόθεση κληρονομικής διαδοχής στο σύνολό της, ενώ το άρθρο 5, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού περιέχει διατάξεις που παρεκκλίνουν από τον γενικό αυτό κανόνα και δέχεται τη δυνατότητα των διαδίκων σε διαδικασία κληρονομικής διαδοχής να συμφωνήσουν ότι έχουν διεθνή δικαιοδοσία τα δικαστήρια κράτους μέλους διαφορετικού από εκείνο που θα προέκυπτε από την εφαρμογή των κριτηρίων του κανονισμού αυτού.

83 Σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 1, του κανονισμού 650/2012, οι διάδικοι μπορούν να συμφωνήσουν ότι τα δικαστήρια του κράτους μέλους του οποίου το δίκαιο επέλεξε ο κληρονομούμενος ως το δίκαιο που θα διέπει την κληρονομική διαδοχή του, δυνάμει του άρθρου 22 του ίδιου κανονισμού, έχουν αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία για να εκδικάσουν οποιοδήποτε ζήτημα αφορά την κληρονομική διαδοχή.

84 Το άρθρο 5, παράγραφος 2, και το άρθρο 7 του κανονισμού 650/2012 διευκρινίζουν τις τυπικές προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται προκειμένου να είναι έγκυρη η συμφωνία παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας. Ειδικότερα, όπως προκύπτει από το άρθρο 5, παράγραφος 2, και το άρθρο 7,

στοιχείο β ′, του κανονισμού αυτού, η συμφωνία αυτή πρέπει να καταρτίζεται εγγράφως και να φέρει ημερομηνία και την υπογραφή των διαδίκων ή οι διάδικοι αυτοί πρέπει να έχουν αποδεχθεί ρητώς τη διεθνή δικαιοδοσία του επιληφθέντος δικαστηρίου, όπως προβλέπει το άρθρο 7, στοιχείο γ′, του εν λόγω κανονισμού.

85 Εν προκειμένω, μολονότι από τη δικογραφία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο δεν προκύπτει ότι οι διάδικοι στη διαδικασία κληρονομικής διαδοχής συνήψαν συμφωνία υπό τις προαναφερθείσες προϋποθέσεις, προκειμένου να απονείμουν αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία στα λιθουανικά δικαστήρια, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι ο επιζών σύζυγος της κληρονομουμένης, γερμανικής ιθαγένειας, ο οποίος ζούσε μαζί της στη Γερμανία κατά τον χρόνο του θανάτου της, είχε δηλώσει ότι αποδέχεται την εν λόγω διεθνή δικαιοδοσία.

86 Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 121 των προτάσεών του, στο αιτούν δικαστήριο απόκειται να κρίνει αν η δήλωση αυτή συνεπάγεται, στο πλαίσιο της κύριας δίκης, αποδοχή της διεθνούς δικαιοδοσίας κατά την έννοια του άρθρου 7, στοιχείο γ′, του κανονισμού 650/2012.

87 Κατά τα λοιπά, πρέπει να υπομνησθεί ότι, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 29 του κανονισμού 650/2012, ο κανονισμός αυτός δεν πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι εμποδίζει τους διάδικους να επιλύσουν εξωδικαστικά την κληρονομική διαδοχή με φιλικό διακανονισμό, σε κράτος μέλος της επιλογής τους, εφόσον αυτό είναι δυνατόν σύμφωνα με το δίκαιο του εν λόγω κράτους μέλους, ακόμη και όταν το εφαρμοστέο δίκαιο που διέπει την κληρονομική διαδοχή δεν είναι το δίκαιο του εν λόγω κράτους μέλους.

88 Όσον αφορά το ζήτημα αν η βούληση του κληρονομουμένου καθώς και η συμφωνία μεταξύ των διαδόχων του μπορούν να έχουν ως αποτέλεσμα την εφαρμογή του κληρονομικού δικαίου κράτους μέλους διαφορετικού από εκείνο που θα προέκυπτε από την εφαρμογή των κριτηρίων του κανονισμού 650/2012, επισημαίνεται ότι, δυνάμει της παραγράφου 1, πρώτο εδάφιο, του άρθρου 22, το οποίο φέρει τον τίτλο «Επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου», ένα πρόσωπο δύναται να επιλέξει ως δίκαιο που θα διέπει το σύνολο της κληρονομικής διαδοχής του το δίκαιο του κράτους του οποίου έχει την ιθαγένεια κατά το χρόνο πραγματοποίησης της επιλογής του ή κατά το χρόνο του θανάτου. Επιπλέον, η παράγραφος 2 του εν λόγω άρθρου 22 διευκρινίζει ότι η εν λόγω επιλογή πρέπει να γίνεται ρητώς με δήλωση υπό μορφή διάταξης τελευταίας βούλησης ή να συνάγεται από τους όρους της εν λόγω διάταξης.

89 Όπως επισήμανε η Επιτροπή με τις γραπτές παρατηρήσεις της, το άρθρο 22, παράγραφος 2, του κανονισμού 650/2012 πρέπει να ερμηνευθεί υπό το πρίσμα της αιτιολογικής σκέψης 39 του κανονισμού αυτού, κατά την οποία η επιλογή του δικαίου μπορεί να προκύπτει από τους όρους διάταξης τελευταίας βούλησης, ιδίως όταν ο κληρονομούμενος μνημονεύει ρητώς στη διάταξή του συγκεκριμένα άρθρα του δικαίου του κράτους της ιθαγένειάς του.

90 Εν προκειμένω, δεδομένου ότι το λιθουανικό δίκαιο είναι το δίκαιο του κράτους μέλους της ιθαγένειας της κληρονομουμένης, κατά τον χρόνο του θανάτου της, το δίκαιο αυτό μπορούσε εγκύρως να επιλεγεί δυνάμει του άρθρου 22, παράγραφος 1, του κανονισμού 650/2012. Συναφώς, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει αν η επιλογή αυτή προκύπτει από τη διατύπωση της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης διαθήκης, σύμφωνα με το άρθρο 22, παράγραφος 2, του κανονισμού αυτού.

91 Επιπλέον, από τη δικογραφία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο προκύπτει ότι η εν λόγω διαθήκη συντάχθηκε στη Λιθουανία στις 4 Ιουλίου 2013, πριν από την έναρξη ισχύος του κανονισμού 650/2012, και ότι ο θάνατος της κληρονομουμένης επήλθε μετά τις 17 Αυγούστου 2015, ήτοι μετά την ημερομηνία κατά την οποία άρχισαν να εφαρμόζονται οι κανόνες που προβλέπει ο κανονισμός αυτός. Επομένως, οι μεταβατικές διατάξεις του άρθρου 83 του κανονισμού 650/2012 μπορούν επίσης να είναι κρίσιμες, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου αυτού.

92 Η παράγραφος 2 του άρθρου 83 του εν λόγω κανονισμού αφορά τις περιπτώσεις στις οποίες ο θανών είχε επιλέξει, πριν από τις 17 Αυγούστου 2015, το δίκαιο που είναι εφαρμοστέο στην κληρονομική του διαδοχή. Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 102 των προτάσεών του, η διάταξη αυτή αποσκοπεί στη διαφύλαξη της βούλησης του διαθέτη και, για να είναι έγκυρη η επιλογή αυτή, πρέπει να πληροί τους όρους που θέτει η εν λόγω διάταξη. Αντιθέτως, η παράγραφος 4 του άρθρου αυτού διέπει τις περιπτώσεις στις οποίες μια διάταξη τελευταίας βούλησης δεν περιλαμβάνει τέτοια επιλογή.

93 Ειδικότερα, σύμφωνα με την εν λόγω παράγραφο 4, εάν μια διάταξη τελευταίας βούλησης συντάχθηκε πριν από τη 17η Αυγούστου 2015, σύμφωνα με το δίκαιο το οποίο ο θανών μπορούσε να είχε επιλέξει, δυνάμει του παρόντος κανονισμού, το δίκαιο αυτό θεωρείται ότι επελέγη ως το εφαρμοστέο στην κληρονομική διαδοχή δίκαιο.

94 Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται εν προκειμένω, δεδομένου ότι, αφενός, η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης διαθήκη είχε συνταχθεί πριν από τις 17 Αυγούστου 2015 και, αφετέρου, το λιθουανικό δίκαιο μπορούσε να είχε επιλεγεί, σύμφωνα με το άρθρο 22, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 650/2012, δεδομένου ότι η κληρονομούμενη είχε τη λιθουανική ιθαγένεια κατά τον χρόνο σύνταξης της διαθήκης αυτής. Κατά συνέπεια, το δίκαιο αυτό, σύμφωνα με το οποίο συντάχθηκε η εν λόγω διαθήκη, θεωρείται ότι επελέγη ως εφαρμοστέο δίκαιο στην επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης κληρονομική διαδοχή.

95 Τέλος, υπενθυμίζεται συναφώς ότι, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 27 του κανονισμού αυτού, οι διατάξεις του έχουν σχεδιαστεί κατά τρόπο ώστε να εξασφαλιστεί ότι η αρχή που επιλαμβάνεται της κληρονομικής διαδοχής θα εφαρμόζει, ως επί το πλείστον, το δικό της δίκαιο.

96 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, στο έκτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, κατ' ορθή ερμηνεία των άρθρων 4, 5, 7 και 22, καθώς και του άρθρου 83, παράγραφοι 2 και 4, του κανονισμού 650/2012, η βούληση του κληρονομουμένου καθώς και η συμφωνία μεταξύ των διαδόχων του μπορούν να έχουν ως αποτέλεσμα τον καθορισμό δικαστηρίου το οποίο έχει διεθνή δικαιοδοσία σε υποθέσεις κληρονομικής διαδοχής και την εφαρμογή του κληρονομικού δικαίου κράτους μέλους διαφορετικού από εκείνα που θα προέκυπταν από την εφαρμογή των κριτηρίων του κανονισμού αυτού.

Επί των δικαστικών εξόδων

97 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) Κατ' ορθή ερμηνεία του κανονισμού (ΕΕ) 650/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Ιουλίου 2012, σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, την αποδοχή και εκτέλεση δημόσιων εγγράφων στον τομέα της κληρονομικής διαδοχής και την καθιέρωση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου, εμπίπτει στην έννοια της «κληρονομικής διαδοχής που έχει διασυνοριακές επιπτώσεις» η περίπτωση κατά την οποία ο κληρονομούμενος, υπήκοος κράτους μέλους, διέμενε σε άλλο κράτος μέλος κατά τον χρόνο του θανάτου του, αλλά δεν είχε διακόψει τους δεσμούς του με το πρώτο κράτος μέλος, στο οποίο βρίσκονται τα περιουσιακά στοιχεία που αποτελούν την κληρονομία του, ενώ οι κληρονόμοι του διαμένουν στα δύο αυτά κράτη μέλη. Η τελευταία συνήθης διαμονή του κληρονομουμένου, κατά την έννοια του κανονισμού αυτού, πρέπει να καθορίζεται από την αρχή που επιλαμβάνεται της κληρονομικής διαδοχής σε ένα μόνον από τα εν λόγω κράτη μέλη.

2) Κατ' ορθή ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 650/2012, υπό την επιφύλαξη εξακρίβωσης εκ μέρους του αιτούντος δικαστηρίου, οι Λιθουανοί συμβολαιογράφοι δεν ασκούν δικαιοδοτικά καθήκοντα κατά την έκδοση εθνικού πιστοποιητικού κληρονομικών δικαιωμάτων. Εντούτοις, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να κρίνει αν οι συμβολαιογράφοι ενεργούν κατ' ανάθεση εξουσίας από δικαστική αρχή ή υπό τον έλεγχό της και μπορούν, κατά συνέπεια, να χαρακτηριστούν «δικαστήρια», κατά την έννοια της διάταξης αυτής.

3) Κατ' ορθή ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', του κανονισμού 650/2012, σε περίπτωση που το αιτούν δικαστήριο κρίνει ότι οι Λιθουανοί συμβολαιογράφοι μπορούν να χαρακτηριστούν «δικαστήρια», κατά την έννοια του κανονισμού αυτού, το πιστοποιητικό κληρονομικών δικαιωμάτων που οι ίδιοι εκδίδουν μπορεί να θεωρηθεί «απόφαση» κατά τη διάταξη αυτή και, επομένως, για την έκδοσή του, οι συμβολαιογράφοι μπορούν να εφαρμόσουν τους κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπονται στο κεφάλαιο ΙΙ του εν λόγω κανονισμού.

4) Κατ' ορθή ερμηνεία των άρθρων 4 και 59 του κανονισμού 650/2012, συμβολαιογράφος κράτους μέλους ο οποίος δεν χαρακτηρίζεται «δικαστήριο», κατά την έννοια του κανονισμού αυτού, μπορεί, χωρίς να εφαρμόζει τους γενικούς κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπει ο εν λόγω κανονισμός, να εκδίδει τα πιστοποιητικά κληρονομικών δικαιωμάτων. Αν το αιτούν δικαστήριο κρίνει ότι τα πιστοποιητικά αυτά πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο θ', του εν λόγω κανονισμού και μπορούν, ως εκ τούτου, να θεωρηθούν «δημόσια έγγραφα», κατά την έννοια της ίδιας διάταξης τα ως άνω πιστοποιητικά παράγουν στα λοιπά κράτη μέλη τα αποτελέσματα που προσδίδουν στα δημόσια έγγραφα το άρθρο 59, παράγραφος 1, και το άρθρο 60, παράγραφος 1, του κανονισμού 650/2012.

5) Κατ' ορθή ερμηνεία των άρθρων 4, 5, 7 και 22, καθώς και του άρθρου 83, παράγραφοι 2 και 4, του κανονισμού 650/2012, η βούληση του κληρονομουμένου καθώς και η συμφωνία μεταξύ των διαδόχων του μπορούν να έχουν ως αποτέλεσμα τον καθορισμό δικαστηρίου το οποίο έχει διεθνή δικαιοδοσία σε υποθέσεις κληρονομικής διαδοχής και την εφαρμογή του κληρονομικού δικαίου κράτους μέλους διαφορετικού από εκείνα που θα προέκυπταν από την εφαρμογή των κριτηρίων του κανονισμού αυτού.

(υπογραφές)